

“TOM SOYERNING SARGUZASHTLARI” ASARIDA TARJIMA TRANSFORMATSIYALARINING “GAP BO‘LAKLARI ALMASHTIRUVI” TURIDAN FOYDALANISH

Dobilova Diyora Yo‘lchi qizi, TerDU talabasi
+998948400549, *diyoradobiliva453@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqola badiiy asar tarjima jarayonida tarjimonlik transformatsiyalaridan foydalanish va tarjima jarayonidagi muammolar hamda ularga yechim topish to‘g‘risida

Annotation: This article is about the use of translational transformations in the process of translating literary work and about finding a solution to them in the translation process.

Kalit so‘zlar: Tarjimonlik transformatsiyalari, badiiy asar, tarjima, tarjima jarayoni.

Key words: Translational transformations, literary work, translation, translation process

Tarjimonlik transformatsiyalari – bu tarjima jarayonida matn mazmunini, uslubini yoki tuzilishini asl nusxaga mos keladigan yoki maqsadli til (va madaniyat) talablari bilan uyg‘unlashtirish uchun o‘zgartirish usullari. Bular, asosan, tarjima qilingan matnning qabul qiluvchi auditoriya uchun tushunarli, mazmunan to‘g‘ri va uslubiy jihatdan muvofiq bo‘lishini ta‘minlash uchun qo‘llaniladi.

Badiiy asar tarjimasida Tarjimonlik transformatsiyalarining eng ko‘p uchraydiganlaridan biri almashtiruv turlaridan “gap bo‘laklarini almashtirish” hisoblanadi. Mazkur tarjima turi hoh og‘zaki, hoh yozma Tarjima turidan qat‘iy nazar barcha tarjima turida qo‘llaniladi. Gap bo‘laklarini almashtirganda asl matn so‘zlari va so‘z birikmalari tarjima tilida boshqa sintaktik funksiyada qo‘llaniladi [1.B.23].

Masalan:

- Tom, are you joking? [2.B.70]
- Tom, bu hazilmi?

Ushbu gap so‘zma-so‘z tarjima qilinganda “Tom, sen xazillashyapsanmi” degan ma‘noni beradi. Ammo tarjima jarayonida gapning bo‘yoqdorligini oshirish maqsadida “Tom, bu xazilmi” misoli berilgan. Ushbu gapda joking- hazillashmoq, ya‘ni ega - hazil ma‘nosida qo‘llanilgan.

Yana boshqa misollar:

- He said with a nasty smile[2.B.51].
- U yoqimsiz holatda Tabassum bilan gapirdi.

Ushbu gapda nasty - jirkanch, yoqimsiz soʻzi asl matnda aniqlovchi vazifasida kelyapti va tarjima jarayonida qay holatda soʻrogʻiga javob boʻlib hol vazifasini bajaradi va tarjima matnida hol boʻlip keladi.

-Tom quickly took the pot with the paint.[2.B.5]

-Tom tezda boʻyoqli idishni oldi

Ushbu gapda esa “with the paint” Soʻz birikmasi “boʻyoqli” yaʼni aniqlovchi vazifasini bajaryapti.

-The boys were sitting, hugging each other, wishing they could stop breathing.[2.B.18].

-Bolalar bir-birlarini quchoqlagan holda oʻtirishar va nafas olmay qolishni hohlashar edi.

Ushbu gapda qoʻshimcha kesim hugging tarjima jarayonida “qay holda” soʻrogʻiga javob boʻladi hamda, tarjima matnida hol vazifasini bajaradi.

-Joe had also decided to escape from his family. [2.B.26]

- Joning qarori oilasidan uzoqlashish edi.

Ushbu gapda esa asl matndagi “decided” qaror qilmoq soʻzi kesim vazifasini bajargan. Ammo tarjima matnida esa ega vazifasini bajargan. Va yana asl matnda “to escape” toʻldiruvchi vazifasini bajargan boʻlak tarjima matnida kesim vazifasini bajargan.

Xulosa qilib aytganda, tarjima jarayonida toʻgʻri maʼno va muqobillika erishish uchun boshqa tarjima turlari qatorida “gap boʻlaklarini almashinuvi” ham muhim rol oʻynaydi. Bundan tashqari, tarjimadagi boʻyoqdorlikni oshirishda xizmat qiladi hamda oʻquvchiga asarni toʻgʻri va tushunarli yoʻsinda boʻlishiga zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Allayorova R. Tarjima nazariyasi va amaliyoti, Toshkent, 2008,
2. The adventure of Tom Sawyer
3. 4. Nabi, F., & Xudayqulov, A. (2024). GRAMMATICAL RULES OF PRINCIPLES OF ENGLISH TO DARI TRANSLATION. Interpretation and Researches, (8(30)). извлечено от <https://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/2459>
5. Aliboyeva, N. A. Q. (2023). LITERARY TRANSLATION OF CHILDREN’S LITERATURE. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES, 4(07), 21-25
6. Safarova, D. A., & Khasanova, K. B. (2022). ENGLISH TOPONYM TRANSLATION METHODS IN RUSSIAN LANGUAGE. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(5), 37-40.
7. Nafisa, A. Using Stylistic Devices in Translation as an Example of the Story a Christmas Carol. JournalNX, 40-43.
8. Kizi, A. N. O. (2019). Lexical problems in rendering the story “A Christmas Carol” by Charles Dickens into uzbek. ЕВРАЗИЙСКИЙ НАУЧНЫЙ, 34.
9. Oxford Advanced Learner’s Dictionary, 10th edition (app edition) Version 1.0.2374. Copyright © Oxford University Press, 2024. All rights reserved.
Web: www.oxfordlearnersdictionaries.com Oxford Advanced Learner’s Dictionary, 10th edition © Oxford University Press, 2020